

morala opravljati isto delo kot njena ožja tovarišica 900 dinarska, bi tudi to vzbujalo nevoljo, ki bi dobi vzgoji mladine ne bila v korist. Sicer pa tudi g. poslanec Komaru ni neznan, da se za 500 Din laže dobi v mestu hrana kot na deželi. Kdo pa bo preskrbel mladi učiteljici vse drugo?

Člače naj torej le ostanejo take kot so, saj draginja celo raste. Po mojem predlogu bi mogli zaposliti vse brezposelne učiteljske moči, ne da bi se državni buĝet obremenil.

Menim, da bo celo na boljsem za precej milijonov.

Res, da bi ob izvedbi vsega povedanega marsikatera uradniška, oziroma učiteljska družina z dvojno plačo bila prisiljena nekoliko omejiti svojo dosedanjo udobnost, toda stradal — če razmere ostanejo kot so — ne bo nihče. Glavno pa je to: Ustreženo bi bilo socialni pravičnosti in v veliki meri pomagano državi, ki je v težavah, a nam mora biti baš zato še bolj ljuba in draga. B.

Splošne vesti

— Predsednik J. U. U. pri g. prosvetnem ministru. Tov. Damjan Rašič, predsednik Jugoslovenskega učiteljskega združenja, je bil 1. februarja pri g. prosvetnem ministru in ga ponovno naprosil, da bi odstopil od namena onemogočiti osnovnošolskim učiteljem, da postanejo nadzorniki. Tov. predsednik je poudaril, da smatra učiteljstvo osnovnih šol, da pripada mestu sreskih šolskih nadzornikov njemu. Učitelji imajo najboljšo kvalifikacijo za ta mesta in niso krivi, da ni bil že od ujedinenja do danes niti enkrat objavljen razpis nadzorniških mest, a je povsem gotovo, da bi se z izbiro moglo dobiti najboljših nadzornikov. Od učiteljev, ki so dovršili dve ali štiri leta Višje pedagoške šole, bi prišli za nadzornike v pošteve le oni, ki so dovršili na tej šoli pedagoško skupino. Predsednik je izrazil obžalovanje, da bo s tako reformo prizadet stan, ki tega ni zaslužil.

UČITELJSKA TISKARNA

Ljubljana — Frančiškanska ulica 6

— Ker bo kmalu ustanovni občni zbor društva za zgradbo »Učiteljskega doma ob morju za dravsko banovino«, pošljite čimprej prijavnice!

— Pošljite prijavnice za »Učiteljski dom ob morju«, ker bo kmalu ustanovni občni zbor, s katerim se bo pričelo s podrobnim delom za čimprejšnjo postavitev našega doma ob morju!

— Nov učiteljski list. V Skoplju je izšla prva številka revije »Učiteljski pokret« pedagoško-socialnega časopisa. Dvojna številka lista obsega 84 strani in prinaša precejšnje število pedagoških člankov. Ima tudi književni in pedagoški pregled. List bo izhajal mesečno in stane Din 50.— letno.

— Pevski zbor državne učiteljske šole iz Ljubljane bo priredil v nedeljo, 19. t. m. ob 3. uri popoldne koncert narodnih in umetnih pesmi v osnovnošolski telodavnici v Novem mestu. Omenjeni zbor je že nekajkrat nastopil v Ljubljani in dosegel lepe uspehe. Okoli stočlanski zbor naših bodočih učiteljic in učiteljev je pod vodstvom gospoda profesorja Ivana Repovša naštudiral prav pester program, s katerim bo pokazal svoje izvenšolsko delovanje. Učiteljstvo naprosamo, da poseti koncert in ga mladini prav toplo priporoči.

— Ročni slovar o slovanskem narodnem verovanju. Znana velika založna tvrdka Walterde Gruyter & Co v Berlinu bo na pobudo kongresa slavistov izdala »Handwörterbuch des slavischen Volksglaubens«, ki ga urejuje dr. Schneeweis v Pragi, bivši lektor nemškega jezika na beograjski univerzi. Delo bo izšlo v 4 zvezkih. I. zvezek bo obsegal rastline, II. živali, III. človeka in občestvo, IV. nebo

in zemljo. Sodelujejo pa: za Srbohrvate V. Čajkanović v Beogradu, za Čehoslovake K. Chotek v Pragi, za Poljake A. Fischer v Lwovu, za Bolgare St. Romanski v Sofiji, za lužiške Srbe J. Schneider v Budišinu, za vzhodne Slovane Dimitrij Zelenin v Leningradu. Za nas Slovence je bil določen rajni kustos Etnografskega muzeja v Ljubljani dr. Stanko Vurnik, ki je že razposlal raznim gospodom navodila za zbiranje potrebnega slovenskega gradiva. Dr. Schneeweis me je sedaj naprosil, naj prevzamem od Vurnika začeto delo, kar sem tudi obljubil. V zapuščini sem našel nekaj Vurnikovih ekscerptov iz knjig in le malo poslanega gradiva. Ni mi znano, komu je poslal navodila za zbiranje, kdo je že odposlal gradivo, s kom si je o tej stvari dopisoval in kake načrte je še imel. Ker mora biti delo za 1. zvezek (rastline) že do avgusta t. l. gotovo, prosim vse tiste sodelavce, ki so že odposlali dr. Vurniku kaj gradiva in ki ga nameravajo do določenega roka zbrati, naj mi to naznanijo. Prosim pa tudi gg. učitelje, učiteljice, duhovnike in druge, ki živijo med narodom in prisluškujejo še živemu vrelcu narodnega izročila, da se mi blagovoljivo javiti za sodelovanje. Na Slovence odpade 5—6 pol od 50, ki jih bo obsegal 1. zvezek. Čim več

KNJIGARNA

UČITELJSKE TISKARNE
Ljubljana — Frančiškanska ulica 6

bo dobrega gradiva, tem bolj častno bomo zastopani. Zato čimprej na delo! Kdor želi navodil za zbiranje, naj se javi na naslov: Dr. Fran Kotnik, inspektor prosv. odd. kraljevske banske uprave v Ljubljani, Levstikova ulica 21/II.

— Za pouk zemljepisja in zgodovine v osnovni šoli se poslužite Polakovega Zemljepisa za III. in IV. razred osnovnih šol in njegove Zgodovine za III. in IV. razred osnovnih šol.

— Priporočajte otrokom, da si za pouk zemljepisa in zgodovine nabavijo Polakov Zemljepis za III. in IV. razred osnovnih šol in Zgodovino za III. in IV. razred osnovnih šol.

— »Samoupravno gospodarstvo« v dravski banovini je naslov brošure, ki jo je pravkar izdala kraljevska banska uprava dravske banovine. Vsebuje ta-le poglavja: Občine, sreski čestni odbori, banovina, razvoj samoupravnih financ, davčna obremenitev kmetkega prebivalstva in stanje samoupravnih dolgov. — Vsi izdatki občin dravske banovine so znašali po odobrenih proračunih (izvzeto je mesto Ljubljana) v l. 1930. Din 109 milijonov 749.000.—; v l. 1931. Din 119 milijonov 691.000.— ter v l. 1932. pa Din 104 milijonov 855.000.—. Izdatki so narasli ravno v l. 1930. in 1931. zaradi velikih bremen, ki jih

je zakonodaja naložila samoupravnim telesom. Predvsem nalaga zakon o narodnih šolah občinam dajatve za stanarino in kurivo učiteljstva in nagrade veroučiteljev. V selških občinah dravske banovine gre nad 30% proračuna za narodno prosveto. Iz šolskih proračunov pa gre 66% vseh izdatkov na račun teh novo uvedenih bremen. Nadalje je zakon o notranji upravi prenesel na občinski proračun za vzdrževanje poslopja sreskega načelstva in stroške za policijo. Zakon o pospeševanju kmetijstva obvezuje občine, da morajo prispevati vsaj 10% vseh rednih proračunskih izdatkov za kmetijske fonde. Zakon o zdravstvenih občinah nalaga večja bremena samostojnim zdravstvenim občinam; enako tudi zakon o zaščiti učencev, o asanaciji vasi in o šolskih poliklinikah. Po zakonu o samoupravnih cestah so se nekatere državne ceste uvrstile v banovinske ceste in nekatere banovinske ceste v občinske.

Osebne zadeve

i— Prevedeni so iz pripravniške v IX. skupino učiteljici: Koželj Miroslava iz Sv. Petra pod Sv. gorami; Demšar Zlatka iz Radotovičev; Jenko Mihaela iz Zagorja ob Savi; Bidovec Martin iz Lemberga; Čeh Ana iz Sostra; Kukovičič Ljudmila iz Šmarja pri Jelšah.

— Napredovali so v VIII. skupino nastopni učitelji: Iglar Rajko iz Slovenjgradca; Persoglio Marija iz Safarskega; Kodrič Rudolf iz Vuhreda; Brumen Ana iz Sv. Miklavža; Petrač Franc iz Gorice; Hribernik Karolina iz Makol; Perkavac Celestin iz Šmartnega p. S. goro; Cvetko Martina iz Črešnjevca; Kokalj Jagoda iz Šmarja pri Jelšah; Berlot Srečko iz Moravč; Terčak Stanko iz Marenberga; Skulj Bogomila iz Zagorja ob Savi; Zorko Valerija iz Sv. Jurja v Sl. g.; Zomer Franc iz Sevnice; Rupar Marija iz Selc; Štolfa Vida iz Selc; Terpin Ana iz Dobernič; Igljič Rozalija iz Bizeljkega; Modic Ana iz Kočevja; Petek Kristina iz Runeča; Ostanek Franc iz Vodice; Zupan Friderika iz Preske; Vižintin Vera od Sv. Jurja; Čermelj Henrik iz Sv. Vid; Mislej Alma iz Studencev; Janko Marija iz Rajhenburga.

Učiteljska knjigarna podružnica

Maribor — Tyrševa ulica šte. 44

V VII. skupino: Velnar Amalija iz Murske Sobote; Ahčič Natalija iz Ljubljane; Buh Erna iz Jesenic; Hofbauer Justina iz Hrastnika; Držaj Jožica iz St. Vid; Sever Vera iz St. Jerneja; Španger Amalija iz Studencev pri Mariboru; Kotnik Pavla iz Lehna; Jelenc Ivana iz Prečnice; Einspieler Maksimilijana iz Dola; Flajs Andrej iz Zelimelj; Suštaršič Josip iz Rakeka; Selan Marija iz Hrušice; Vivoda Zofija iz Cerkelj pri Kranju; Petrovič Marija iz Studenca-Iga; Modic Roza iz Koprivnika; Michelltsch Gabrijela iz Vel. Lašč; Povh Stanko, Markičeta Marija iz Jesenic; Rupnik Adela iz Kočevja; Nagelschmid Josipina iz Hajdine; Peyha Jakobina iz Šmarja pri Jelšah; Gabrijelčič Zofija iz Murske Sobote;

v IX. skupino: Humek Vera, učiteljica gosposinjstva v Ljubljani.

Če žele te in glad mori,
a skope v žepu ti zveni,
za mal denar postregel rad
ti »Daj-Damove« bo avtomat.

Ker se pravkar dotikamo ČSR, naj navedem besede, ki jih je spregovoril nemški pesnik Gerhart Hauptmann, čigar 70. življenjski jubilej je praznoval nedavno ne samo nemški narod, temveč ves svet o prvem čehoslovaku, prezidentu Masaryku. Besede pesnika Hauptmanna navajam tudi v zvezi z bližnjim rojstnim dnevom vzor-Slovana — tatička Masaryka (* 7. marca 1850.).

Isti dan, ko je imel jubilent Hauptmann predavanje v praškem Penklubu, je bil sprejet tudi od šefa ČSR g. Masaryka na gradu v Lanych. O tem obisku pove Hauptmann med drugim: »Z visokim državnikom sva govorila domala dve uri. O vsečem. O umetnosti, filozofiji, literaturi in tudi o politiki. V takih razgovorih pa se pokaže, da je prvi državljani čehoslovaške republike orientiran o vseh vprašanih od neskončnosti. Masaryk ni samo najbolj učen mož sveta, on je tudi eden največjih filozofov in modrijanov našega časa.«

Veliki Nemeč končuje svoje pripovedovanje: »Ko bi kdaj res prišlo do uresničenja Združenih držav Evrope, vem koga si bomo poiskali za prvega predsednika ZDE!«

Tako je jubilent pesnik Gerhart Hauptmann povedal tudi javno o velikem slovenskem predstavniku, čigar čudovito življenjsko pot od kovaškega nakovala do predsedniškega stola in vse njegove velike zasluge za čehoslovaški narod in vse Slovane bomo spet prikazali mladim Jugoslovanom ob priliki rojstnega dne T. G. M. preje, kakor bo pretekel mesec dni.

Te dni spravlja praška vlada pod streho državni proračun. Ob priliki, ko je stopil pred poslance prosvetni minister dr. Derer in utemeljeval zahteve svojega resora, se je sprožila debata o osnutku šolskega zakona, ki ga je dr. Derer pred tedni prinesel v svoji aktovki v parlament (kakor sem omenil že v prejšnjem odstavku). Skupina slovaških revizijo-

— Podporno društvo državnih banovinskih uslužbencev dravske banovine v Ljubljani ima svoj redni občni zbor v soboto dne 4. marca 1933. v salonu gostilne pri Mraku, Rimska cesta 4. Začetek ob 19.30 uri. Dnevni red: 1. Poročilo odbora. 2. Poročilo pregledovalcev računov. 3. Volitev dveh članov odbora in dveh pregledovalcev računov. 4. Olajšanje pogojev pristopa k društvu. 5. Predlogi odbora. 6. Predlogi članov. 7. Slučajnosti.

— Sreski šolski nadzorniki — V. skupina. Tovariše nadzornike, ki so se obrnili na sekcijo z vprašanjem glede V. skupine, obveščamo, naj vložijo prošnje na osnovi § 346. uradniškega zakona na pristojno oblast.

— V 24. številki »Učiteljskega tovariša« je bilo objavljeno, da vodi orkester mladinskega zbora tovariš »Muršec« — kar pa je pomotno. Mladinski zbor kot orkester v Podpeci vodi šolski upravitelj: Mihev Ivo.

Učiteljski pravnik

KURIVO UČITELJSTVA NARODNIH ŠOL

Po § 23. zakona o narodnih šolah, točka 3, imajo šolske občine dolžnost »dajati kurjavo za šolo, učitelja in šolskega slugo, ako stanujeta v šolskem poslopiju«. V § 84. pa je določeno: »Vsi državni učitelji narodnih šol imajo pravico na stanovanje, oziroma stanarino po § 23. in § 29. tega zakona, kakor tudi na kurivo po deželi.

Kurivo upravitelj in učitelj v deželi je zakonito določen službeni prejemek, ki jim pripada po določitvi zakona o narodnih šolah.

Ker še ni izdan pravilnik k zakonu o narodnih šolah, ki bi določal točno pripadajočo količino kuriva učiteljstvu in da se uvede enotno dodeljevanje količine kuriva po krajevnih šolskih odborih in dravski banovini, je izdala kraljevska banska uprava pod IV No. 12.624/25—30 z dne 3. I. 1931 v okrožnici navodila, kakor sledi:

»Dokler ne odredi ministrstvo prosvete drugače, odločam, da dajo krajevni šolski odbori v smislu §§ 23. in 84. zak. o nar. šolah šolskim upraviteljem in učiteljem (icam) toliko kuriva, kolikor ga ti neobhodno potrebujejo za dovoljno ogrevanje stanovanja in za kuho onim, ki imajo lastno gosposinjstvo, oziroma onim, ki si sami kuhajo.

Pri poročenih znaša v zimskem času največja uporabna količina 1 m³ mesečno, v letnem času po 1/3 m³ suhih, trdih drv, prj ne-

Oddelek za učila

Ljubljana
Maribor

poročenih pa polovica od te količine. V kolikor so do sedaj sprejemali učitelji kurivo preko te označene količine, je smatrati, da so sprejeli to na račun bodočih mesecev.

Sporazumno s krajevnim šolskim odborom se kurivo lahko naknadi v denarju.

Ta okrožnica kraljevske banske uprave pa se je razveljavila z novo okrožnico z dne 1. februarja 1933, IV No. 17.486/2, ki se glasi:

»Povodom pritožbe nekega šolskega upravitelja je glede količine kuriva, katero ima prejemati učiteljstvo narodnih šol po čl. 23. in 84. zakona o narodnih šolah od krajevnih šolskih odborov, odločilo ministrstvo prosvete z odlokom z dne 12. decembra 1932, O. N. br. 87.450 nastopno:

nistov, kakor jih naziva praški tisk, očita ministru, da so dr. Derer in praška vlada proti Slovacom sploh premačehovski. Ne omenjam tega iz političnega gledišča, temveč uporabljam le za uvod v zanimiv prikaz napredka slovaškega šolstva od prevratnih dni pa do danes.

Poslanec dr. Ivanká je prihranil ministru dr. Dererju obrambni govor in je raje v imenu svojih tovarišev naštel napredek šolstva v svoji ožji domovini, kar je edino zasluga sedanje republike.

Dr. Ivanká je naglasil: Slovaški problem je državni problem. Če hočemo imeti močno ČSR, moramo imeti zdravo in zadovoljno Slovaško. Slovak mora biti močan kulturni in gospodarski činitelj države; kajti: ni Slovak brez Čehov in ni Čehov brez Slovakov; brez enega teh činiteljev ni mogoče skupnega življenja.

Slovaki — tako je tolmačil v parlamentu dr. Ivanká — niso o tako mogočnem dvigu šolstva na Slovaškem sanjali niti v najbolj fantastičnih dneh. V teh letih slovaško šolstvo ni delalo le ogromnih korakov, temveč rekordnih skokov.

Pa naj govore o tem kar številke: Pred prevratom niso imeli Slovaki niti enega otroškega vrta, zdaj jih imajo 98!

Ob prevratu je bilo na Slovaškem madjarsko-slovaških osnovnih šol (bile so le utrakvistične!) 186, danes pa je slovaških osn. šol 3125. Samo ruskih osnovnih šol je na Slovaškem 89. Leta 1918, je bilo na slovaškem ozemlju slovaških meščanskih šol — 0, — v letu 1933, pa jih je 125. Tudi Rusi niso imeli na Slovaškem v letu 1918, nobene meščanske šole, zdaj imajo 1.

Madjarska uprava je pritiskala pred prevratom tudi Nemce. V letu 1918, niso imeli ti nobene meščanske šole, zdaj jih imajo 6.

Čehoslovaški državljani madjarske narodnosti pa imajo v letu 1933, 18 meščanskih šol na ozemlju Slovaške.

Jože Zupančič:

Pogled skozi prosvetno lino k severnim bratom

Solska reforma na Poljskem in v ČSR. — Pesnik Hauptmann o velikem Masaryku. — Kulturni napredek Slovaške po osvobojenju.

Kakor nas zanimajo nad vse dogodki vsakdanjega življenja, ki jih doznavamo iz domovine naših severnih bratov, tako nas tembolj zajamejo njih zadeve, ki spadajo v našo stroko. Vprašanja iz šolskega področja pa moramo motriti z vso pozornostjo: primerjave dognanj na šolskih poljih, njihovih in naših, naj nam bodo za kazipot pri graditvi slovaškega šolstva in slovanske kulture.

Bežen pogled k Poljakom in Čehoslovacom nam beleži dva zanimiva dogodka, ki nas zanimata zlasti z učiteljskega stališča. Z letošnjim letom je stopil na Poljskem v veljavo novi šolski zakon, ki ga je predložil Sejmu prosvetni minister g. Jedrzejevicz.

Prostor, določen temu pisanju, ne dovoljuje, da bi prikazal novi učni načrt v podrobnosti, niti ga zato ne morem razčleniti in primerjati z našim. V ilustracijo prepotrebne poljske šolske reforme naj navedem le, da so pripravljali podlago za novi načrt že več let, domala celo desetletje. Prejšnji šolski sistem ni kazal prav nobenih opor, ki jih nujno potrebuje sodobna, nacionalna država. Zato pa je dal sedanji minister g. Jedrzejevicz svoji domovini pravce v demokratično smer prav potom šolske reforme. Enotno šolstvo naj vzgaja državljane, kakor to zahteva sodobna demokracija. Prav osnovno šolstvo naj pobija v glavnem analfabetstvo, novi zakon pa naj dvigne dosedanji nizek procent šolske obveznosti.

Stari grški rek »Sveto služimo sveti domovini« naj zajame tudi poljsko mladež.

Prosvetna šestletka bo razširila omrežje enotnega šolstva, vsi zahtevki lani sprejetih reform se bodo izvedli do l. 1939.

Ze dosedaj nam je veljal patriotizem poljskega brata za svetel zgled, poljskemu učiteljstvu pa bo novi zakon omogočil, da postavi pri vzgoji mladine kremenit temelj mladi, demokratični republiki. Dobra šola vzgaja dobre državljane. In takih naša severna slovanska trdnjava, v katero butajo prav v zadnjem času od zapada nevarni udarci, nad vse potrebuje.

Jugoslovanski učitelji pa tudi vneto sledujemo dogodke v ČSR, koder pripravljajo novi osnutek šolskega zakona. Čehoslovaški osnutek bo gotovo vzoren izvod prosvetnega zakona, saj so znani baš Čehi kot najbolj prosvitljen narod v Evropi, ki so se v statistiki analfabetizma postavili na najodličnejše mesto, in se je njih procent nepismenih približal — ničli.

Sedanji čehoslovaški prosvetni minister dr. Derer je predložil praškemu parlamentu osnutek novega zakona. Temeljna misel Dererjevega načrta je: enotno šolstvo in popolno podzavljenje šolskega pouka. Moti se, kdor misli, da so vse politične stranke s pohvalo sprejele vodilni princip novega šolskega zakona. Osnutek že obravnavajo na shodih in sestankih širom republike, ki bo dobila s tem okvirni šolski zakon za vse pokrajine. Posebne glavne razprave pa se vrše v parlamentu.

Prosvitljeni čehoslovaški narod ve, da bo novi zakon za zvezdo-vodnico vsemu narodu za dolga leta. Na šolskem vprašanju so zainteresirane prav vse stranke. In teh nimajo v ČSR malo; in so tudi kaj razborite.

Šola je temelj življenja!

Tako sem čital nad vhodom v šolo nedaleč od kolodvora v črnem Plznu. In dober temelj šoli postavljajo v ČSR z dobrim zakonom.

Dokler se vprašanje količine kuriva ne uredi s pravilnikom k zakonu o narodnih šolah, je postopati po odloku notranjega ministrstva III št. 47.600/32 z dne 31. oktobra 1932, ki se glasi:

»Po odloku gospoda ministra financ VII št. 669/32 velja glede kuriva narodnih šol uredba o prejemkih v naravi državnih civilnih uslužbencev od 26. IX. 1931, I št. 8000/31, Službene Novine št. 280/XXXIX iz leta 1931, po § 24., ki določa, da se dajejo prejemki v naravi v mejah stvarne možnosti.

Z ozirom na naredbe in navodila ministrstva financ vsem samoupravnim edinicam in tudi občinam v zvezi s citirano uredbno in splošno krizo, je pri sestavi proračunov strogo paziti, da se vnese samo oni izdatki za stvarne potrebe, brez katerih samoupravna edinica ne more obstajati. Vse ostale izdatke pa je reducirati na minimum ali črtati in se imajo v danih razmerah zadovoljiti upravitelji in učitelji narodnih šol z ono količino kuriva, katero jim bodo dovoljevale občine.

Ta odlok se dostavlja ministrstvu notranjih poslov s priporočilom, da se pri pregledu občinskih, odnosno šolskih proračunov posebno pazi na navedena navodila.

Ker s tem odlokom ministrstva prosvete ne soglašajo okrožnica kralj. ban. uprave z dne 3. januarja 1931, IV No. 12.624/25—30, s katero se je določila količina kuriva učiteljskemu narod. šol, se citirana okrožnica razveljavlja.

Uredba v Službenih Novinah št. 280 iz leta 1931 je izdana na osnovi točke 3, §-a 29 zakona o državnih uradnikih, za uslužbenec ustanov, ki so podrejene ministrstvu za žume in rude, za poljedelstvo, za pravosodje in socialno politiko ter narodno zdravje in se glasi v členu 24.:

»Pri nadležnosti u naturi po odredbama ove uredbe izdajajo se u granicama stvarne mogućnosti.

Službenici koji po ovoj uredbi dobijaju brezplačno električno osvetljenje plaćaće sami sijalice, a broj i veličinu sijalice za svaki stan utvrdiće posebna komisija.

Uredba se ne nanaša na ministrstvo prosvete in torej tudi ne na narodne šole, ki so podrejene temu ministrstvu, zato smatramo, da ni dana zakonita osnova, da bi se z odlokom aplicirala določila uredba na narodne šole, o katerih ni govora v uredbi. Uredba točno našteva ministrstvu ustanove, za katere velja.

V slučaju, da bi se omenjena uredba nanašala tudi na prosvetno ministrstvo, odnosno narodne šole, ne more ukiniti določil zakona.

Z omenjeno odločbo ministrstva prosvete je uknjena dajatev kuriva učiteljskemu narodnih šol po čl. 23. in 84. zakona o narodnih šolah. Kajti s tem, da se imajo upravitelji in učitelji narodnih šol zadovoljiti z ono količino kuriva, katero jim bodo dovoljevale občine, je istim na prosto dano, da vršijo ali ne vršijo zakonska določila členov 23. in 84. zakona. Z gotovostjo smemo pričakovati pri izvajanju te okrožnice, da bo v mnogih slučajih odvisna dodelitev količine kuriva od možnega razpoložanja posameznih članov krajevnega šolskega odbora, kakor tudi občinskega odbora napram učiteljskemu. In imeli bomo primere, da bodo v dveh sosednjih občinah v eni prejemali dovoljno množino kuriva, v drugi pa bo občina z ozirom na stvarno možnost odklonila vsako dajatev ali v najboljšem slučaju skrajno minimalno množino kuriva. To pa bo rodilo nerazpoloženje med učiteljskim in šolsko, odnosno upravno občino, kar bo gotovo škodovalo učiteljevemu udejstvovanju tako v šoli kakor tudi zunaj šole. Težko, skoro nemogoče bo šolski oblasti določiti smernice, kje je dana stvarna možnost za dajatev kuriva. Treba bo za vsako šolo posebej določiti, kolikšna je stvarna možnost za dajatev kuriva in katera količina je pri-

merna z ozirom na ugotovljeno stvarno možnost. To je za šolske oblasti, da bi določevale za vsako šolo posebej količino drv, po našem mnenju tehnično neizvedljivo. Vzemimo pa, da bi se to le izvajalo. Ono učiteljsko, ki slučajno službuje v občinah, kjer je ugotovljeno, da so stvarne možnosti za dodelitev kuriva, bi bilo prikrajšano na svojih službenih prejemkih, določenih po zakonu o narodnih šolah.

Priznavamo težko gospodarsko stanje našega podeželja, pripravljene smo skupno z ostalimi stanov v pravem razmerju dajati, kar je potrebno za obči blagor države in jugoslovanskega naroda, ne moremo pa odstopiti od pravice, ki so nam zajamčene z zakonom o narodnih šolah. Mišljenja smo, da se z odlokom, odnosno uredbno — ki se sploh ne nanaša na narodne šole — ne more ukiniti pravice, ki jih daje zakon.

Organizacija naj pokrene potrebno, (šolsko-upravni odsek), da se učiteljskemu še nadalje priznajo pravice po § 23., 84 zakona o narodnih šolah, ki naj se točno določijo s pravilnikom, ki ima iziti k zakonu.

*Za čeno za moje in za otroke —
'Tempo' čitaji na stroke*

LJUBLJANA Za gotovino: MARIBOR
Gledališka 4 Selenburgova 4 Slovenska 18

POSTAVITEV ŠOLSkih UPRAVITELJEV

Sekcija prejema skoraj dnevno vprašanja, kako je s formalnim imenovanjem šol. upraviteljev. Z ozirom na to ponatiskujemo notico, ki je izšla v 20. številki stanovskega glasila:

Šolski upravitelji, ki so bili nameščeni v zadnjem času, pa za upravljanje upraviteljskih poslov nimajo dekreta ministrstva prosvete, naj vložijo prošnje na sreska načelstva, da jih ta predlagajo banski upravi za namestitvev na upraviteljskem mestu. Kraljeva banska uprava odpošila take predloge ministrstvu prosvete, ki postavlja šolske upravitelje v zmislu 2. odstavka § 113. zakona o narodnih šolah in jim izstavlja potrebne dekrete. — Isto velja za učitelje, ki so prevzeli kot najstarejši na šoli po premetitvi, upokojitvi ali smrti prejšnjega šolskega upravitelja upraviteljske posle, imajo pogoje za podelitev upraviteljskega mesta in na to tudi reflektirajo.

IZSTAVITEV MINISTRSKIH DEKRETOV.

Vsem tovarišicam in tovarišem, ki še niso prejeli dekretov o premetitvi in se obračajo za posredovanje na sekcijo, svetujemo, naj odpošljejo uradnim putem na ministrstvo prosvete naslovljeno vlogo, v kateri naj navedejo datum in številko akta o premetitvi in naj zaprosijo za izstavitvev ministrskega premetilnega dekreta, ki jim je bil obljubljen, da se jim izstavi naknadno.

Naša gospodarska organizacija

—g Učiteljski dom v Ljubljani je založil zemljišče: Kamniške planine, Ljubljansko polje, Gorenjska ravnina. Je izvršno učilo za domoznanski pouk. Ako ga še nimaš, naroči ga! Stane pri večjem odjemu samo Din 4.—

—g Delnico PAB Učiteljskemu domu v Mariboru je daroval tov. Janko Zel, šol. upravitelj v Apačah. On je torej drugi, ki se je spomnil na ta način našega doma. Iskrena mu hvala! — Kdo bo tretji?!

NA DELO ZA NAŠE DOMOVE! VSA NAROCILA POTOM UGP.

dobrine preko dobrote... Je tvoje oko kdaj zatemnelo? Je vzplamtela kdaj tvoja notranjost v nepotrpežljivosti? Je bilo tvoje srce kdaj brez ljubezni? Ne! Vedela si, da delo in trpljenje čistita značaj, da razdira vsak trud in vsak napor, če ne izvira iz nežnega vira ljubezni... Delala in trpela si, v tem pa se je koval tvoj kleni značaj, tvoj zlati značaj, Anica!

Tvoj obraz je bil izraz tiste umirjene notranjosti, ki ni dar, ampak posledica borbe, žrtve, mučeništva. Tvoj resen obraz je skrivaj onl nasmeje, ki si ga pribori dober človek z zavestjo, v odgovori in samozatajevanju. Baš v sedanjih dobi je tvoj globok mir z neskončno milino pobožal tebi izročene male, a tudi vse nas velike, ki smo te ljubili, ti utrjena in umirjena!

Nemir časa je legel nate kot breme. Stokrat si ga premagala. Da, tvoj mir je zmagoval... Končno pa se je telo izčrpalo, ne duh... legla si — za trenutek, zaprla utrujene oči, hoteč si nabrati novih sil za življenja težko in nemirno pot.

A telo je bilo preutrujeno, duša pa bogata dovolj, trenutek se je spremenil v večnost in Anica spi... Zaspala si tu v Mariboru, a tebi, tihi, ni na tem, da bi ostala v hrupnem mestu. Kam si želiš? Ali med ciprese in rože ptujškega tihega pokopališča ali na solčni vrh Sv. Urbana? Anica, lepo se bo spalo!

Cebelica — delavka si bila. Vso si se posvetila delu, tistemu tihemu, skromnemu delu, o katerem nihče ne ve, ki ga nihče ne šteje, ki ga še manj kdo poplača. Nisi iskala zadoščenja ne časti. Tvoje plačilo je bil mir, tvoje zadoščenje zavest, tvoje razvedrilno pesem. A je ostala pesem neizpeta... čebelica delavka se je utrudila, povesila je peruti, a kljub temu nam bo kazala pot domov, k solncu.

V Mariboru, dne 7. februarja 1937

Irma Scheligo.

Mladinska matica

—mm Z zadnje seje Mladinske matice. Na scji se je obravnavala ena sama točka: določitev literarnih nagrad. V poštev je prišlo 9 del. Za realno knjižico nismo dobili pravočasno nobenega rokopiesa, tako tudi ne za naše najmlajše. Literarni odsek je imel hudo delo, posebno še, ker so bila skoro vsa dela precej na enaki višini. Za najboljšo, najbolj s srčno krvjo napisano delo je smatral odsek »Mrtve kraguljčke« od Štefanije Ravninar Podbevškove, ki jih pa odbor M. M. zaradi silne žalosti, ki prepleta vso umetnino, le ni mogel uvrstiti med svoje publikacije. Nobeno delo ni docela ustrezalo našemu razpisu. Zato je odbor sklenil razdeliti nagrado od 3000 Din na dva dela, na 2000 in 1000 ter razdeliti spisoma, ki se razpisu najbolj približujeta. Prvo nagrado je dobilo Bevkovo delo »Hudiček na srcu«, ki izide brzkone s predugačenim naslovom v prihodnjem letu, drugo pa Kristine Hafnerjeve »Doživljaji Šimenovega Lipeta«, ki bo izhajalo v prihodnjem letniku »Našega roda« kot glavna povest. Vse druge rokopiese je odbor odklonil, dasi je vsak na svoj način zanimiv in ni med temi niti enega prav šibkega dela.

—mm Vsebinska februarke številke »Našega roda«: O. Hudales: Med vulkani in atoli. A. Peric: Fantek. † Fran Milčinski: O županu, pastirju in ovčah. Fr. Kunaver: Zima (risba). B. Magajna: Racko — razbojnik. F. Bevk: Čudne živali in čudežna palica. Cv. Kristan: Zaslužna kazen. VI. Klemenčič: Kralj Matjaž reši svojo nevesto. M. Kmetova: Rubeži — brbrači. A. Širok: Tone Seliškar. D. Volavšek: Sarajevske slike. Cicibanov rod nadaljuje slikopisno zgodbo. A. Ahačičeva pa priobčuje »Pesem brez konca«. Sledi »Mladina piše« in na platnicah uganke in drugo.

Z ilustracijami so zastopani tokrat Kralj Tone, Kralj France in Kralj Mara, Pirnat, Jakac, Kunaver, Gaspari in Ahačičeva.

Za »Kresnice V.«, ki so vzbudile pri nas toliko pozornosti, toliko hvale na eni strani in drugi zopet toliko kritik, so se začeli zanimati tudi Srbi. Do zdaj je prinesel »Jugoslo-

venče« dva prevoda, in sicer Gasparijevega »Frčuna« in Ribičičeve »Pretrgano zaveso«. Uredništvo »Jugoslovenčeta« se je obrnilo do M. M. za dovoljenje, da prinese prevode še 4 drugih spisov iz »Kresnice«.

Kmalu izide v izredni publikaciji »Tesla in razvoj elektrotehnike«. Delo je napisal znani strokovnjak na tem polju dr. Lavo Čermelj. Knjiga je namenjena predvsem doraščajoči mladini, ki obiskuje višje narodne, meščanske in srednje šole, bo služila pa tudi učiteljskemu kot opora pri fizikalnem pouku. To bo prva knjiga pri nas, ki pokaže delo in osebnost našega velikega učenjaka in izumitelja Teslo. Stala bo 26 Din kartonirana, vezana pa 32 Din.

Šolski radio

—r Program za XVIII. teden. V torek dne 21. februarja bo predaval g. dr. Valter Bohinec »O tujskem prometu v naši državi s posebnim ozirom na dravsko banovino«. Povedal bo, kako se je tujski promet pri nas razvil, kakšne predpogoje in kakšno bodočnost ima in koliko more vsak posameznik pripomoči, da postane naša domovina za tujca čimbolj privlačna. V tem pogledu ima tudi mladina dolžnosti, ki jih ji je treba privzgojiti. Lepo vedenje, prijaznost in uslužnost napram tujcem bodo tujski promet pospeševali bolj kot najlepše pokrajine in najrazkošnejši hoteli! I.—III. V petek dne 24. februarja bo predaval g. Viktor Pirnat »Med brati Muslimanin« po sledečem sporedu: 1. Po železnici iz Ljubljane v Sarajevo. 2. Sarajevska čaršija. 3. Mohamed in njegova vera. 4. Verski običaji muslimanov. 5. Muratovo tulbe na Kosovem polju. 6. Iz Skoplja v Ulčinj. 7. Jugoslovenska »Turčija« nekdanj in sedaj. Pripravite zemljevid Jugoslavije in Azije ter slike turških noš in mošej!

Kmetijski radio — predavanje. V nedeljo 19. marca ob pol 8. uri zjutraj »Konjereja«, predava dr. Veble.

Naše šolstvo in prosveta

STROSSMAYERJEVA PROSLAVA MARI-BORSKEGA UČITELJSIŠČA

Čital sem, da priredi mariborsko učiteljske — moško in žensko — skupno proslavo rojstnega dne največjega Jugoslovana J. J. Strossmayerja v nedeljo ob 16. uri v veliki dvorani Narodnega doma.

»Ej, ti mladi ljudje si pa precej upajo,« sem si mislil. »Patriotična prireditvev, pa v nedeljo popoldne, ko hiti vse iz mesta, ali pa dremlje doma! Pa še v veliki dvorani Narodnega doma, kamor gre lahko 700 do 800 ljudi! Podjetnost in samozavest sta prav lepi lastnosti, ki sicer dičita sedanjo mladino bolj kakor sta dičili katerokoli pred njo. A tudi previdnost je lepa čednost. Pa ne samo lepa, temveč tudi koristna zlasti v sedanjih časih, ko se človek lahko nepričakovano zaleti, da ga še dolgo potem boli glava.«

Take in podobne misli so mi rojile po glavi, ko sem se napotil, da grem gledat korajžo in delo naših bodočih tovarišic in tovarišev, in pa, da izpolnim v tisti moreči praznini velike dvorane Narodnega doma, med prireditvijo vsaj en prostor.

Pa sem se prav pošteno urezal, hvala Bogu! Dvorana dobro zasedena s starši, profesorji, učiteljskim in drugimi, ki se zanimajo za razvoj, napredek in delo naše mladine. Galerija pa polna živahne srednješolske mladine vseh mariborskih zavodov. Nehote opaziš razveseljivo dejstvo, da vlada med dijaštvom vseh zavodov neka prijetna vzajemnost, ne pa kake kaste, kakor so vladale nekdanj več ali manj med nami, in katerih ostanke bi najbrže še danes lahko našel v tem ali onem našem mestu, katero ima več srednješolskih učnih zavodov.

Pa so začeli izvajati program: predavanje o Strossmayerju, deklamacija, moški zbor, gosli solo s klavirjem, ženski dvospev s klavirjem, moški oktet, bariton solo, ženski zbor in za zaključek mešan zbor.

Nisem poklican v to, da bi pisal kritiko z ozirom na umetniško stališče izbranega in izvajanega programa. To naj store drugi, ako jih veseli. Poudariti pa je treba, da je program obsegal skoro izključno našo domačo pesem: slovensko, hrvaško in srbsko, ki vsaka po svoje učinkuje in ti seže mnogo bolj v srce, kakor pa mnoge novodobne. Ves, sicer dokaj obširni program, se je izvajal s sigurnim in discipliniranim nastopom prav gladko in prijetno, kar je napravilo na poslušalce posebno dober utis in so bili izvajalci deležni obilo odobravanja s strani starejšega občinstva, posebno pa še od številne mladine.

Naši mladi tovariši in tovarišice so se tudi izognili hibi, za katero bolega danes večina takih in podobnih prireditev, namreč, da niso bili s svojim programom predolgi. V pičlih dveh urah je bila proslava končana. In tako je tudi prav.

Za konec pa še nekaj! Vsa prireditvev je podala lep dokaz, da se naš naraščaj udejstvuje tudi na drugem polju, ki zahteva truda, dela in časa, ne pa samo v sportu, kakor se navadno splošno misli. Za tako udejstvovanje pa je potreben pred vsem idealizem. In ravno pri tej prireditvi je bilo jasno videti, da je med našim naraščajem še prav mnogo dobre volje in pravega idealizma. In obojega krvavo potrebuje poznejši učitelj(ica).

Naj bi ji tega idealizma in dobre volje do dela ne okrnili ne šola in ne življenje s svojimi težkimi prilikami! Zakaj škoda bi bilo

teh mladih tako lepo usmerjenih življenj, če bi bila po razmerah strta in varana in bi nekoč pozneje niti ne mogla izvajati svojega poklica s tistim idealizmom, s katerim se sedaj pripravlja za vstop v življenje.

SLAVNOSTNA OTVORITEV CENTRALNEGA ŠOLSKEGA ZOBNEGA AMBULATORIJA V LJUBLJANI.

V torek dne 14. t. m. je bil v slavnostni seji, ki se je vršila v posvetovalnici hranilnice dravske banovine, po predsedniku senatorju dr. Ravnikarju otvorjen Centralni šolski zobni ambulatorij v Ljubljani. Predsednik je pozdravil uvodoma gosp. insp. dr. Mayerja kot zastopnika bana, načelnika prosv. odd. Jos. Mazija, zastopnika mestne občine, mestnega fizika dr. Rusa, navzoče narodne dame, zastopnike raznih korporacij in ustanov ter šol. Poudaril je pomen in važnost dela društva, ki je s svojo žilavostjo in vztrajnostjo uspelo tako daleč, da odvarja po 9 mesečnem obstoju i. šolski zobni ambulatorij. Društveni tajnik dr. J. Tavčar je podal poročilo, kako skrbe za nego zob in zdravja drugod, posebno v Franciji, v Kanadi in na Japonskem. Opisal je delo društva in njegovo prizadevanje. S pomočjo banovine, mestne občine in raznih dobrotnikov je omogočeno, da se otvori zobni ambulatorij. Društvo bo izdalo in založilo posebno knjižico, ki se bo prodajala po vsej banovini — posebno po šolah. Ako bo knjižica razprodana, bo to velik pomoček za nadaljnji razvoj ustanove. S pomočjo učiteljskega in drugih prijateljev otrok bo ustanova po danih možnostih razširila svoj delokrog po vsej banovini. Po seji so si gostje ogledali prostore novega Centralnega zobnega šol. ambulatorija v Gledališki ulici, ki je začel obratovati 15. t. m. O lepi in za zdravje šolske dece važni ustanovi bomo še izpregovorili.

ZANIMIV RODITELJSKI SESTANEK.

Na povabilo g. direktorja II. drž. realne gimnazije v Ljubljani so se zbrali pretekli teden starši učencev I. b razreda v risalnici imenovanega zavoda. Udeležba je bila prav lepa. Navzoč je bil g. ravnatelj Pavlič, g. razrednik profesor Trošt in še drugi gg. profesorji.

G. direktor je starše in njih zastopnike v izbranih besedah prav iskreno pozdravil, nato pa je podal daljši ekspose o razmerah na zavodu in še o marsičem drugem.

Najprej je g. direktor omenjal, da je profesorski zbor upošteval neurejene razmere v I. semestru in so bili zato odpušteni le 4 dijaki, mnogim drugim slabo ocenjenim se je dala prilika, da popravijo v II. semestru, kar je bilo zanemarjenega.

Šola ima 16 učnih sob in 23 razredov, zato morajo nekateri nižji razredi obiskovati šolo popoldne.

G. ravnatelj je opozoril, da so skupne šolske službe božje obvezne. Vršiti naj se skupna kontrola staršev in šole, da ne bodo dijaki pod krinko udeležbe pri maši pohajali drugam. Tudi naj učenci ne hodijo k službi božji prepozno.

Izmed društev, ki so dovoljena in na zavodu vpeljana, je g. direktor omenil: Podmladek rdečega križa, Jadransko stražo, Ferijalni savez in Prirodo. Toplo je priporočal vstop v sokolske vrste, ki pa naj ne bo prisiljen, zakaj prisiljena ljubezen — je dejal g. direktor — ni veliko vredna in še manj dolgotrajna.

Zanimivo sliko nudijo tudi slovaške srednje šole.

Pred prevratom 1. 1918.	Danes 1. 1933.
slovaških	52
nemških	3
ruskih	1
madjarskih	9

V opombo: Pred prevratom so obiskovali madjarske srednje šole tudi Slovaki, Nemci, Rusi i. dr., zato tako visoko število predprevratnih madjarskih srednjih šol.

Danes ima 700.000 Madjarov, ki živijo v republiki CSR 9 srednjih šol.

CSR ima danes tri univerze: v Pragi, Brnu in Bratislavi. Od prevrata nadalje je dovršilo univerzitetno šolanje nad 4000 Slovakov.

Navedena statistika prikazuje gotovo nad vse lepo sliko šolskega napredka v Slovaški, ki je bila do prevrata v suženjskih verigah gospode iz Budimpešte.

Gotovo lepa slika mogočnega porasta šolstva na Slovaškem.

† Bezjakovi Anici

Anica, ali se še spominjaš na najin razgovor po onem vročem poletnem dnevu, ko smo pokopali tvojega očeta na solnčnem vrhu Sv. Urbana pri Ptuj? Rekla sem ti: »To ni bil pogreb, to je bil povratek domov k solncu. Hotela bi kdaj počivati na tem solnčnem vrhu. Sladak mora biti pokoj tu gori.« Ti si se grenko nasmehnila z besedami: »Bog ve, kje bodo nam postelji postlali?«

Najbrže je rahljala že takrat skrivna roka zadnji postelj za našo Anico, ki smo jo vsi ljubili, vsi spoštovali.

Anica, težko, pretežko mi je bilo danes ob vesti, da si nas ostavila. S svojim življenjem si nam pokazala in dokazala, da je ni